

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO LEGISLACYJNE

Warszawa, dnia 6 czerwca 2023 r.

Opinia do ustawy o uczestnictwie pracowników w spółce powstałej w wyniku transgranicznego przekształcenia, połączenia lub podziału spółek

(druk nr 986)

I. Cel i przedmiot ustawy

Celem uchwalonej przez Sejm ustawy z dnia 26 maja 2023 r. o uczestnictwie pracowników w spółce powstałej w wyniku transgranicznego przekształcenia, połączenia lub podziału spółek jest implementacja dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1132 z dnia 14 czerwca 2017 r. w sprawie niektórych aspektów prawa spółek (Dz. Urz. UE L 169 z 30.06.2017, str. 46, z późn. zm.) oraz dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/2121 zmieniającej dyrektywę (UE) 2017/1132 w odniesieniu do transgranicznego przekształcania, łączenia i podziału spółek (Dz. Urz. UE L 321 z 12.12.2019, str. 1, z późn. zm.). Termin transpozycji dyrektywy 2019/2121 przypada na dzień 31 stycznia 2023 r.

Uchwalona ustawa w dużej mierze stanowi powtórzenie przepisów obecnie obowiązującej ustawy z dnia 25 kwietnia 2008 r. o uczestnictwie pracowników w spółce powstałej w wyniku transgranicznego połączenia się spółek.

Materia ustawy obejmuje formy uczestnictwa pracowników w spółce powstałej w wyniku transgranicznego przekształcenia, połączenia lub podziału spółek, a także prawa i obowiązki pracowników oraz organu zarządzającego albo administrującego spółki podlegającej transgranicznemu przekształceniu, połączeniu lub podziałowi.

Prawa i obowiązki pracowników do uczestnictwa w spółce powstałej w wyniku transgranicznego przekształcenia, połączenia lub podziału, podobnie jak w obecnie obowiązującej ustawie, przybierają następujące formy:

- prawo wyznaczenia lub wyboru określonej liczby członków rady nadzorczej albo rady dyrektorów;
- prawo rekomendowania członków rady nadzorczej albo rady dyrektorów;
- prawo sprzeciwienia się wyznaczeniu niektórych albo wszystkich członków rady nadzorczej albo rady dyrektorów.

W celu należytej ochrony praw i obowiązków pracowniczych, podobnie jak obecnie, przewidziana została instytucja specjalnego zespołu negocjacyjnego, którego zadania będą obejmowały w przypadku: przekształcenia transgranicznego spółki, połączenia transgranicznego spółek, podziału transgranicznego spółki – zawarcie z właściwymi organami spółki porozumienia w sprawie uczestnictwa pracowników w spółce przekształconej, połączonej lub przejmującej.

Specjalny zespół negocjacyjny będzie reprezentował pracowników zatrudnionych w spółce chyba, że właściwe organy spółek skorzystają z przysługującego im uprawnienia i podejmą uchwałę w sprawie bezpośredniego podlegania standardowym zasadom uczestnictwa, określonym w ustawie oraz przestrzegania ich od daty rejestracji spółki powstałej w wyniku transgranicznego przekształcenia, połączenia lub podziału spółek.

Zaproponowana została szczegółowa procedura powołania specjalnego zespołu negocjacyjnego w sposób zabezpieczający prawa i interesy pracowników, w tym pracowników z Polski, określająca termin rozpoczęcia postępowania zmierzającego do utworzenia zespołu, podział miejsc w zespole w sposób proporcjonalny do liczby pracowników zatrudnionych w danym państwie członkowskim oraz zasady wyboru członków zespołu przez pracowników. Przy ustalaniu liczby pracowników powinny być uwzględniane wszystkie osoby pozostające w stosunku pracy – również te, których nieobecność w pracy jest usprawiedliwiona, niezależnie od przyczyny i czasu jej trwania.

Mandat członka specjalnego zespołu negocjacyjnego będzie wygasł nie tylko w razie ustania stosunku pracy lub zrzeczenia się funkcji ale również w przypadku wniosku w sprawie odwołania mandatu podpisanego przez co najmniej 50% pracowników zatrudnionych w spółkach i zakładach.

Ustanowiono nakaz niezwłocznego udostępnienia wykazu osób wyznaczonych lub wybranych na członków specjalnego zespołu negocjacyjnego uczestniczącym spółkom z innych państw członkowskich.

Właściwy organ spółki będzie przedstawiał specjalnemu zespołowi negocjacyjnemu informacje o planach i przebiegu transgranicznego łączenia się spółek do dnia rejestracji spółki powstałej w wyniku tego przekształcenia, połączenia lub podziału.

Standardowe zasady uczestnictwa znajdują zastosowanie w przypadku gdy właściwy organ spółki podejmie uchwałę o ich stosowaniu, nie zostaną zgłoszeni kandydaci na członków specjalnego zespołu negocjacyjnego, właściwy organ spółki i specjalny zespół negocjacyjny tak postanowią albo nie zostanie zawarte porozumienie w terminie określonym w ustawie.

W przypadku stosowania standardowych zasad uczestnictwa ustawa przewiduje powołanie zespołu przedstawicielskiego w celu zagwarantowania, że nie nastąpi przypadek, w którym pracownicy zatrudnieni w spółce zostaną pozbawieni praw. Zadaniem zespołu będzie podjęcie decyzji o sposobie rekomendowania przez pracowników osób do właściwego organu spółki powstałej w wyniku transgranicznego przekształcenia, połączenia lub podziału spółek lub wyrażania przez pracowników sprzeciwu wobec wyznaczenia określonej liczby członków tego organu. Zespół przedstawicielski składa się z pracowników spółki powstałej w wyniku transgranicznego przekształcenia, połączenia lub podziału spółek oraz jej spółek zależnych i zakładów. Odnośnie do procedury jego utworzenia, kwestii związanych z wygaśnięciem mandatu jego członków, trybu obradowania czy sposobu podejmowania decyzji znajdują zastosowanie przepisy dotyczące specjalnego zespołu negocjacyjnego.

Uzupełniono i doprecyzowano przepisy w zakresie ustalania liczby pracowników w celu dokonania podziału miejsc w specjalnym zespole negocjacyjnym. Przy ustalaniu liczby pracowników uwzględnia się zarówno osoby zatrudnione w pełnym, jak i niepełnym wymiarze czasu pracy w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy – również te, których nieobecność w pracy jest usprawiedliwiona, niezależnie od przyczyny i czasu jej trwania.

W obecnym stanie prawnym przepisy nie ograniczały uczestnictwa w zespole pracownika kierującego jednoosobowo zakładem pracy, jego zastępcy, zastępcy osoby niebędącej pracownikiem i kierującej jednoosobowo zakładem pracy, pracownika wchodzącego w skład kolegiального organu zarządzającego, głównego księgowego oraz radcy

prawnego. Opiniowana ustawa wyłącza członkostwo pracowników zajmujących takie stanowiska w specjalnym zespole negocjacyjnym,

Uzupełniono i doprecyzowano zasady wyznaczania członków specjalnego zespołu negocjacyjnego, zespołu przedstawicielskiego oraz sposobu podejmowania uchwał (przewidziano możliwość wykorzystania środków komunikacji elektronicznej). Zarówno członkowie specjalnego zespołu negocjacyjnego, przedstawiciele właściwego organu spółki przekształcanej, spółki uczestniczącej, spółki podlegającej podziałowi, zainteresowanej spółki zależnej, kierownictwa zakładu oraz mediator mogą korzystać z tego rodzaju komunikacji. Ustawa nie precyzuje w tym zakresie żadnych wymogów technicznych, pozostawiając w gestii jej organizatorów wybór dostępnych narzędzi, które będą odpowiednie do przeprowadzenia obrad. Na koszty związane z utworzeniem i działalnością specjalnego zespołu negocjacyjnego składają się koszty organizacji spotkań, zakwaterowania, wyżywienia, przejazdów i pomocy ekspertów.

Ustawa określa zasady przeprowadzania wyborów osób reprezentujących pracowników zatrudnionych w Rzeczypospolitej Polskiej we właściwym organie spółki i precyzuje, że będą one bezpośrednie i tajne, będą przeprowadzane na ogólnym zebraniu pracowników lub w inny sposób przewidziany w regulaminie, w czasie pracy ustalonym w zakładzie pracy, z zachowaniem prawa do wynagrodzenia.

Ustawa nakłada na właściwy organ spółki przekształcanej, spółki łączącej się lub spółki dzielonej obowiązek informacyjny względem ministra właściwego do spraw pracy polegający na przekazywaniu w terminie 30 dni od daty rejestracji spółki określonych danych o spółce powstałej w wyniku transgranicznego przekształcenia, połączenia lub podziału. Ustawa zawiera przepisy karne.

Ustawa ma wejść w życie z dniem 15 września 2023 r.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Sejm uchwalił ustawę w dniu 26 maja 2023 r. Projekt ustawy stanowił przedłożenie rządowe (druk sejmowy nr 3184). Prace nad ustawą prowadziły Komisja Gospodarki i Rozwoju oraz Komisja Polityki Społecznej i Rodziny. Komisje dopracowały projekt pod względem legislacyjnym (druk sejmowy nr 3194). W drugim czytaniu zgłoszono poprawki

doprecyzowujące oraz zmieniające termin wejścia w życie ustawy. Sejm przyjął ustawę z poprawkami.

III. Uwaga ogólna

W art. 2 w pkt 6–11 przy tworzeniu definicji ustalających znaczenia określeń ustawowych posłużono się techniką odesłania do ustawy z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych.

Należy zwrócić uwagę, że odesłanie to następuje do nieistniejących jeszcze w systemie prawnym jednostek redakcyjnych Kodeksu spółek handlowych. Propozycja dodania art. 491 § 1¹, art. 528 § 1¹ oraz art. 551 § 1¹ do ustawy – Kodeks spółek handlowych zawarta jest w rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 3191). Projekt ten został skierowany do I czytania na posiedzeniu Sejmu w dniu 26 maja 2023 r. I czytanie nie zostało zakończone. Projekt może być rozpatrywany przez Sejm w dniach 13 –16 czerwca 2023 r. a dodawane art. 491 § 1¹, art. 528 § 1¹ oraz art. 551 § 1¹ mają wejść w życie z dniem 1 sierpnia 2023 r.

Wobec wczesnego etapu procedowania nad projektem ustawy o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 3191) nie ma pewności kiedy i w jakim ostatecznie kształcie zostanie ona uchwalona przez Sejm.

Odsyłanie do przepisów nieistniejących w systemie prawa jest wadliwą praktyką legislacyjną. Sprzeciwiają się temu podstawowe zasady tworzenia prawa. Tworząc w ten sposób przepisy ustawodawca doprowadza do zaistnienia niepewności co do kompletności jej rozwiązań czy korelacji przepisów w zakresie ich wejścia w życie.

Z uwagi na zazębiającą się materię, zasadniczą dla opiniowanej ustawy kwestią jest aby przepisy zawarte w projekcie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 3191) weszły w życie najpóźniej w tym samym terminie co opiniowana ustawa.

Aldona Figura

Główny legislator